

Databas med källbelagd information om Sveriges invånare genom tiderna tillika mötesplats för all svensk släktforskning (Svingt)

av Per Andersson, medlem 5433

I stadgarna för Föreningen DIS slås fast att föreningens "syfte är att undersöka och utveckla möjligheter att utnyttja datorhjälp vid släktforskningen, sprida kunskap härom samt att i övrigt stimulera svensk släktforskning". För att förverkliga detta ska DIS enligt stadgarna "underlätta släktforskningsarbete genom att verka för medlemmars kontakter med varandra och med andra forskare samt genom att ombesörja arkivering av och framtida tillgänglighet för datorlagrat släktforskarmaterial".

Det är svårt att föreställa sig ett projekt som bättre skulle motsvara föreningens syfte än att skapa en universell databas med källbelagd information om Sveriges alla invånare genom tiderna i form av en mötesplats där alla forskare kan delta i ett gemensamt kunskapsbygge.

Yrkande

Jag föreslår att DIS årsmöte 2021 beslutar

att ge styrelsen i uppdrag att upprätta en databas, kallad Svingt, som efter hand förses med källbelagd information om Sveriges invånare genom tiderna och som tillika utgör en mötesplats för all svensk släktforskning, i linje med vad som anförs i denna motion.

Gemensamt kunskapsbygge med nya möjligheter

Släktforskningens uppenbara kärnuppgift är att nå kunskap om människors levnad och släktskap. I forskning inom alla discipliner eftersträvas kumulativitet, det vill säga att den samlade kunskapsmassan utökas och förbättras genom att olika forskare fortlöpande tillför eller omprövar kunskap i ett gemensamt och ständigt växande kunskapsbygge. Det förutsätter att forskarna har möjlighet att få kännedom om varandras arbete och resultat. Bland Sveriges otaliga släktforskare har det dock säkerligen utförts mängder av dubbelarbete genom att flera forskare ovetande om varandra har ägnat sig åt samma personkrets. Därmed har de inte kunnat vare sig dra nytta av varandra för att utbyta tankar som kan föra forskningen framåt eller få del av nyvunnen kunskap, för att sedan fortsätta där denna slutar.

Att knyta samman Sveriges släktforskare och deras rön till ett universellt forskningsprojekt skulle ha varit praktiskt omöjligt före revolutionen för några få år sedan som gav oss den informations- och kommunikationsteknologi som idag är en självklar del av vardagen. Dessa nya kraftfulla möjligheter har nu utnyttjats till fantastiska innovationer, exempelvis källmaterial online, databaser som Sveriges dödbok och olika varianter av Sveriges befolkning, register med direkllänkar till källsidor, Disbyt, Anbytarforum och oräkneliga lokalt eller på andra sätt avgränsade tillgänglighöranden av källinformation eller forskningsresultat.

Samtidigt har de nya tekniska förutsättningarna långt ifrån exploaterats fullt ut, och de har även fört med sig en del baksidor som paradoxalt nog försämrat kunskapsbildningen. De nya verktyg för forskningen som skapats är inte i särskilt stor utsträckning samordnade och bidrar därför betydlig mindre än vad som vore möjligt till kumulativiteten. Kvalitetssäkringen är dessutom i olika grad eftersatt, och det är särskilt bekymmersamt när information med felaktigheter publiceras och lätt sprids vidare utom räckhåll för omprövning och rättelse. Digitala uppgiftssamlingar, index och informationsutbyten har framför allt en funktion att visa väg till egentliga källor som efter traditionell behandling kan generera belagd kunskap, men dessa hjälpmedel kan även ses använda som om de vore originalkällor med de risker det innebär för kvaliteten hos kunskap som etableras utan nödvändig källkritisk prövning.

Det ultimata vore en för alla tillgänglig digital databas där källsäkrad släkt- och personhistorisk information samlades rörande alla människor vars existens det är möjligt att få kännedom om och att denna kunskapssamling också utformades som ett forum för alla forskare som vill delta i kunskapsbygget. De tekniska och organisatoriska möjligheterna finns.

Databas med Sveriges invånare genom tiderna och mötesplats för all svensk släktforskning

Tiden är mogen för att ta nästa utvecklingssteg och upprätta ett nav för all svensk släktforskning i form av en databas omfattande Sveriges invånare genom tiderna, förslagsvis genom en förkortning därav kallad *Svingt*.

En härigenom samordnad forskning skulle öka mängden släktkunskap, höja kvaliteten på den och frigöra forskartid för mer avancerade forskningsutmaningar, såsom att ägna mindre möda åt mekaniskt följande i 1800- och 1900-talens kyrkböcker och mer åt djupstudier i 1600- och 1700-talens domböcker och många andra typer av källmaterial som nu sällan eller aldrig används.

En databas med historiens alla svenskar skulle kunna vara till nytta för och involvera forskare inte bara inom släkt- och personhistoria utan även allt ifrån lokalhistoria, demografi och ekonomisk historia till medicinhistoria och politisk historia. Med Svingt kan skapas en stomme för historieskrivningen om Sverige och dess människor.

Funktionell och användarvänlig konstruktion

Svingt ska kunna användas av alla, både forskare som medverkar med bidrag till kunskapsbygget och övriga som är intresserade av att ta del av rönen. Samtidigt som det ska vara enkelt för båda kategorierna, måste databasen vara funktionell för att hantera en stor och sammansatt mängd information om århundraden av invånare i landet.

Kvalitet och empirisk grund är avgörande för Svingt. All information som tillförs databasen måste vara uttryckligen belagd med källangivelse, källexcerpt och en direktlänk till en avbildning av källan, så att andra forskare smidigt kan bilda sin egen uppfattning om källans tolkning. Detta källkrav, tillsammans med universaliteten att databasen samlar kunskap om var och en av alla personer på ett ställe, skiljer Svingt från många andra spridda samlingar av överifierad sekundärinformation.

Svingt innebär ett wikiupplägg, förenat med ett ovillkorligt krav på källbelägg. Alla som accepterar kvalitetskraven ska vara välkomna att delta i kunskapsproduktionen. Var och en ansvarar för sina bidrag och uppträder med eget namn. Den som vill medverka registrerar sig enkelt som forskare, och vid varje förändring av information i databasen anges automatiskt och uttryckligen av vem och när ändringen gjorts och vad som förändrats.

En *personside* där all information om en individ samlas bildar centralpunkten i Svingt, analogt med personakten i kyrkoarkiven och personbilden i den nutida folkbokföringsdatabasen hos Skatteverket. *Enheten* är en unik invånare, och minst ett hundratal *variabler* härbärgerar uppgifterna om varje person. Genom *länkning* till andra enheter – föräldrar, barn, samhörigheter (makar, sambor osv), faddrar och fadderbarn – inordnas personerna i en väv av släktskap och andra relationer. Personsidan redovisar den kunskap som forskaren efter sin prövning utvunnit ur källorna, det vill säga *forskningsresultat* information. Till denna kopplas *källinformation* och *forskarkommentarer* (forskares argumentation utifrån källorna).

Tekniskt byggs Svingt upp av tre databaser: 1) en forskningsresultatdatabas, 2) en källdatabas och 3) en forskardatabas. Enheten i den andra är en källpersonpost och i den tredje en forskare. Variabeluppsättningen för de båda första sammanfaller till stor del. Informationen i databaserna kan disponeras i olika utföranden, exempelvis en personsida, en församlings födelsebok, en forskardiskussion kring ett källproblem, en forskares samlade forskarkommentarer, statistiska sammanställningar, en antavla, stamtavla eller annan släktskapsredovisning.

Genom att Svingt tillgängliggörs via en vanlig webbläsare behövs ingen särskild programvara hos användaren. Med flera webbläsarfönster öppna samtidigt kan parallellt visas såväl flera individers personsidor som andra dispositioner, exempelvis sammanställningar av källposter, namnlistor, översikter av anor, ättlingar eller en viss släktomgivning och ytterligare informationsmängder med urval och sortering utifrån olika sökbegrepp.

Informationsinnehållet i Svingt kan genereras på flera sätt. Kunskap som är resultatet av forskning kring en person eller en krets av besläktade personer är självfallet en central form av indata. Det kan därutöver innebära både kvantitativa och kvalitativa fördelar att brett tillföra information från vissa källtyper och geografiska områden, såsom excerpering av en församlings ministerialböcker eller kartläggning av en sockens eller ett härads personer och familjer under en viss tidsperiod. Det bör exempelvis vara ett grundläggande mål att uppgifter från alla födelse-, vigsel- och dödböcker – de mest centrala folkbokföringskällorna – för landets församlingar blir införda i källdatabasen. För att underlätta det praktiska arbetet bör enhets- och variabelstrukturerade uppgiftssammanställningar i kalkyl- eller databasprogram kunna importeras till Svingt.

Integritetsskäl påkallar någon form av tidsmässig avgränsning, vare sig den bestäms till hittills avlidna personer eller som ett visst årsavstånd från nutid. Exempelvis skulle en 80-årsgräns ansluta väl till Skatteverkets folkbokföringsdatabas, som innehåller likartad information om personer födda efter 1940 och med vissa begränsningar även äldre som var i livet 1991, då databasens föregångare i form av lokala folkbokföringsregister infördes för att senare läggas samman vid Skatteverkets bildande 2004. I takt med att en avståndsdefinierad tidsgräns flyttas fram skulle nya data kunna tillföras Svingt årsvis från folkbokföringsdatabasen.

När all grundläggande personinformation som utvunnits ur århundradenas källor har tillförts Svingt, skulle teoretiskt kompletta antavlor och stamtavlor kunna frambringas med en enkel knapptryckning. Självfallet kommer detta ideal aldrig att helt kunna nås, på grund av att källorna förr eller senare sinar eller att andra komplikationer hindrar fortsatt spårande av personer eller släktlinjer. Ändå har Svingt förutsättningar att ge nutida svenskar och svenskättlingar en stor mängd kunskap av god kvalitet om deras ursprung och övriga släkttförhållanden till en grad som de flesta inte skulle ha möjlighet att åstadkomma på egen hand. Framför allt kommer släkttforskarkollektivets arbete att främjas genom radikalt förstärkt tillgång till information och möjlighet till samverkan.

Det är självfallet även möjligt och önskvärt att införliva information från många andra typer av källor, såväl handskrifter som tryckt litteratur. Förutom en närmast obegränsad mängd primärmaterial utöver folkbokföringens kärna kan det också föra forskningen framåt med excerpter från släkt- och personhistoriska bearbetningar. Exempelvis kunde

informationen i Elgenstiernas ättartavlor och olika herdaminnen läggas in som personkällposter i Svingt för att bli kompletterad och korrigerad av forskare på respektive personsida.

Svingts största värde som forum för forskarsamarbete infinner sig när mer komplicerade källsituationer blir föremål för tolkning, analys och argumentation under medverkan av flera initierade forskare. Inte minst skulle excerpering av domböcker bilda en viktig grund för att med gemensamma ansträngningar utvinna mer svärfångad kunskap om personer, relationer och andra omständigheter i äldre tid.

Huvudmannaskap

En databas med källbelagd information om historiens alla svenskar är ett nationellt intresse. Det skulle tala för Svingt som en statlig angelägenhet. Motsvarande register över den nuvarande och de senaste decenniernas befolkning förs ju av Skatteverket, och allt folkbokföringsmaterial för tiden dessförinnan hanteras av Riksarkivet. Denna myndighet har också tillgängliggjort databaser över Sveriges befolkning för olika tidpunkter och bedriver person- och släkthistorisk forskning inom ett slags motsvarighet till Svingt för de mest namnkunniga svenskarna, Svenskt biografisk lexikon, som åren 1962–2008 var en egen statlig myndighet. Det vore alltså inte orimligt att riksdagen eller regeringen kunde ge något av eller båda de aktuella ämbetsverken i uppdrag att ansvara för Svingt, som en utvidgning av verksamhet som de redan bedriver.

Det får dock bedömas som mindre sannolikt att staten skulle ta sig an ett sådant projekt. Som given huvudman framstår i stället den ideella Föreningen DIS, Sveriges största sammanslutning av släktforskare, som just har till syfte "att undersöka och utveckla möjligheter att utnyttja datorhjälp vid släktforskningen, sprida kunskap härom samt att i övrigt stimulera svensk släktforskning" och enligt sina stadgar ska "underlätta släktforskningsarbete genom att verka för medlemmars kontakter med varandra och med andra forskare samt genom att ombesörja arkivering av och framtida tillgänglighet för datorlagrat släktforskmateriel".

DIS bedriver också sedan tidigare ett närbesläktat och mycket vällovligt projekt, Rikstäckande Genealogisk Databas (RGD), med syfte "att på ett strukturerat sätt sammanställa Sveriges historiska befolkning med dess släktrationer i en kvalitetsgranskad databas bestående av unika individer". RGD har dock utformats med inriktning på dublettsökning och skiljer sig från Svingt bland annat genom att baseras på sekundärinformation från släktforskare i stället för explicita källbelägg. RGD har inte heller Svingts funktion av forum för en kontinuerlig forskningsprocess. Det finns goda förutsättningar att samordna RGD och Svingt till ett mycket kraftfullt hjälpmedel för svensk släktforskning.

Kostnaderna för att bygga upp och driva Svingt förutses vara förhållandevis små. Medan hanteringen av informationsinnehållet i grunden sköts av de deltagande forskarna själva utan någon ersättning, krävs finansiering av främst programmering, tekniskt underhåll, lagringsutrymme och kontinuerlig moderering. Med tanke på projektets stora allmänintresse finns goda utsikter att täcka kostnaderna med allmänna anslag eller fondmedel.

Svingtnummer som unik identitetsbeteckning

För organiseringen av alla individer i Svingt behöver varje person förses med en unik identitetsbeteckning. Det blir fråga om ett slags historiskt personnummer, som kan kallas *svingtnummer*. I likhet med det svenska personnummer som infördes 1947 konstrueras det lämpligen av information om innehavarens födelsestid, födelseplats och kön.

Varje person som fötts i Sverige ska finnas antecknad i en födelsebok, till den gräns i tiden när sådan inte finns upprättad eller bevarad. Invånarnas förekomst i denna typ av källa får därför bilda utgångspunkt för svingtnumret. All information i numret återfinns i källan, och därmed är det möjligt för varje forskare att självständigt generera en viss persons svingtnummer med full reliabilitet. Numret inleds med en siffra som anger källtypen födelsebok och samtidigt att den senare följande tidsangivelsen är ett födelsedatum. Därpå följer en kod för församlingen där födelsen noterades, varvid de i folkbokföring och offentlig statistik förekommande församlingskoderna används, med två siffror vardera för län, kommun och församling. Härefter följer födelsedatum med åtta siffror i sammanhållen följd av år, månad och dag. Eftersom mer än en födelse ibland förekommer samma dag i en församling, anges sedan en siffra för personens ordningsföljd inom dagen. Svingtnumret avslutas med en siffra för kön, som ansluter till det moderna personnumrets könsuppdelning på udda och jämn: 1 för man, 2 för kvinna och 3 för obestämd. Exempel: 1-058615-18980412-1-2.

För stabilitet i församlingskoderna kan det vara lämpligt att oavsett tidpunkt tillämpa kommunnummer enligt den nuvarande indelningen och länsnummer med giltighet 1996, varefter den sedan länge gällande länsindelningen började förändras. För ett mindre antal församlingar som upphörde innan församlingsnumreringen infördes får efterhandskonstrueras nummer i en serie med början på 91.

Svingtnumret fungerar inte bara som unik identitetsbeteckning för en person utan också för den ifrågavarande källposten i födelseboken. Till källposter i dödbok och vigselbok kan också knytas nummer på liknande sätt, och de bildar då för berörd person ett sekundärt svingtnummer, med en annan inledande källtypsiffra. Vidare kan en och samma person vara inskriven i mer än en församlings födelsebok: hemvistens, nedkomstens respektive dopets. Därmed uppstår flera svingtnummer, som alla är kopplade till födelsen, och motsvarande kan också vara fallet i anslutning till personens död. För att klargöra vilken typ av källa, datum och församling som avses i ett svingtnummer, differentieras den inledande siffran enligt följande: 1 födelsedatum och hemförsamling, 2 födelsedatum och nedkomstförsamling, 3 dopdatum och dopförsamling, 4 dödsdatum och hemförsamling, 5 dödsdatum och dödsfallsförsamling, 6

begravningsdatum och begravningsförsamling, 7 vigseldatum och vigselförsamling. Återstående siffror skulle kunna användas för andra källtyper, exempelvis kyrkoräkenskaper då ministerialböcker saknas. Som nummer på en källpost bevaras vart och ett av svingnumren i källdatabasens källreferenser, som också framträder på personsidan. Av de nummer som kunnat kopplas till en individ blir det med lägst inledande siffror personens huvudsakliga svingnummer.

Personsida med all information samlad

Den samlade informationen om en individ redovisas på personsidan, uppdelad i ett antal variabelgrupper och med åtskillnad mellan de tre kategorierna forskningsresulterad information (inklusive länkning till relaterade personer), källinformation och forskarkommentarer. Följande tecken används: ‡ relation, √ källa, Δ forskarkommentar, + tillägg av ny post. Vid länk till källavbildning avser RA Riksarkivet och AD Arkiv Digital.

IDENTITET

Gårdsnamn	Förnamn	Tilltalsnamn	Fadersnamn	Tilläggsn, mellann, eftern 1	Släktn, eftern (2), person tilln	Från datum	Till datum
Busk	Maria Elisabet	Maja Lisa	Nilsdotter		Berg	födelse	19221104
	Maria Elisabet	Maja Lisa			Lindgren	19221104	19840516
	Maja Lisa	Maja Lisa		Berg	Johansson	19840516	död

+ [Ny namnuppsättning]

Svingnummer (källtyp, län, kommun, församling, datum, ordning inom dagen, kön)	Yrke/titel (sammanfattning)	Bostadsort (sammanfattning)
1-058615-18980412-1-2	småskollärare	Sya E

+ [Nytt svingnummer]

FÖDELSE OCH FÖRÄLDRAR

Födelsedatum	Dopdatum	Födelseförsamling	Födelsefastighet	Födelseunderfastighet	Kön	Folkbokföringsnummer
18980412	18980417	Sya E	Berga norrgränd	Skogstorpet	K	1980

‡ **Relationstyp** **Svingnummer** **Namn, födelse, död (automatiskt hämtat via svingnumret)** **Från datum** **Till datum** **Hypotetisk relation** **Sekretess relation**

Far 1-050815-18721124-2-1 Nils Per Svensson Berg, f 18721124 Sya E, d 19301102 Sya E

Mor
Fosterfar
Adoptivmor

+ [Ny förälder]

√ Svingnummer	Källtyp	Församling (inkl län)	Källdatering	Arkivbildare	Arkivserie	Arkivvolym	Originalpagina	Maskinpagina	Grupp nummer	Individ nr inom grupp	>>>
1-058615-18980412-1-2	Födelsebok	Sya E	18980417	Sya E	C	3	25	51	3	1	>>>

+ [Ny källa]

Δ **Forskarkommentar** **Forskarkommentartidpunkt** **Forskare**
Två barn med samma föräldrar födda samma dag; förväxla ej med Maria Elisabet född i Vallby. 20200421 22:08 0032 Kjell Forskander

+ [Ny forskarkommentar]

DÖD

Dödsdatum	Begravningsdatum	Dödsförsamling	Dödsfastighet	Dödsunderfastighet	Dödsorsak	Begravningsplats	Gravplatsbeteckning
19420711	19420728	Sya E	Valla västergård	Bäcken	slag	Sya E	kvarter A plats 32

√ Svingnummer	Källtyp	Församling, domstol eller annan institution	Källdatering	Arkivbildare	Arkivserie	Arkivvolym	Originalpagina	Maskinpagina	Grupp nummer	>>>
4-058615-19420711-1-2	Dödbok	Sya E	19420711	Sya E	F	2	11	8	7	>>>

Bouppteckning
Gravbok

+ [Ny källa]

Δ **Forskarkommentar** **Forskarkommentartidpunkt** **Forskare**

+ [Ny forskarkommentar]

SAMHÖRIGHET

‡ **Relationstyp** **Svingnummer** **Namn, födelse, död (automatiskt hämtat via svingnumret)** **Vigseldatum** **Vigselförsamling** **Skild datum** **Hyp rel** **Sekr rel**

Make/maka 1-050815-18920302-1-1 Bengt Knut Johansson, f 18920302 Sya E, d 19890102 Sya E 19840516 Sya E

Samboende
Barns förälder

+ [Ny samhörighet]

√ Svingnummer	Källtyp	Församling (inkl län)	Källdatering	Arkivbildare	Arkivserie	Arkivvolym	Originalpagina	Maskinpagina	Grupp nummer	Individ nr inom grupp	>>>
	Vigselbok										>>>

+ [Ny källa]

Δ **Forskarkommentar** **Forskarkommentartidpunkt** **Forskare**

+ [Ny forskarkommentar]

BARN

‡ **Relationstyp** **Svingnummer** **Namn, födelse, död (automatiskt hämtat via svingnumret)** **Från datum** **Till datum** **Andra förälder** **Hyp rel** **Sekr rel**

Son 1-050815-18721124-2-1 Karl Sture Lindgren, f 19250412 Sya E 19250412

+ [Nytt barn]

√ Svingnummer	Källtyp	Församling (inkl län)	Källdatering	Arkivbildare	Arkivserie	Arkivvolym	Originalpagina	Maskinpagina	Grupp nummer	Individ nr inom grupp	>>>
	Födelsebok										>>>

+ [Ny källa]

Δ **Forskarkommentar** **Forskarkommentartidpunkt** **Forskare**

+ [Ny forskarkommentar]

FADDESKAP

‡ **Relationstyp** **Svingnummer** **Namn, födelse, död (automatiskt hämtat via svingnumret)** **Dopdatum**

Fadder
Fadderbarn

+ [Nytt fadderskap]

√ Svingnummer	Källtyp	Församling (inkl län)	Källdatering	Arkivbildare	Arkivserie	Arkivvolym	Originalpagina	Maskinpagina	Grupp nummer	Individ nr inom grupp	>>>
	Födelsebok										>>>

+ [Ny källa]

Δ **Forskarkommentar** **Forskarkommentartidpunkt** **Forskare**

+ [Ny forskarkommentar]

BOSTAD

Tillflyttningsdatum	Frånflyttningsdatum	Församling	Fastighet	Underfastighet	Adress	Hushållsställning	Yrke, titel	Övrigt
---------------------	---------------------	------------	-----------	----------------	--------	-------------------	-------------	--------

födelse 19041128 Sya E Berga norrgård Skogstorpet dotter
+ [Ny bostad]
√ *Källtyp* Församling (inkl län) Källdatering Arkivbildare Arkivserie Arkivvolym Originalpagina Bostadsfastighet Bostadsunderfastighet Fastighets jordnatur >>>
Husförhörslängd
Församlingsbok
Uttflyttningslängd
Inflyttningslängd
Flyttningsattest
Mantalslängd
+ [Ny källa]
Δ *Forskarkommentar* Forskarkommentartidpunkt Forskare
+ [Ny forskarkommentar]

FASTIGHETSINNEHAV

Församling	Fastighet	Underfastighet	Adress	Jordnatur	Innehavsform	Andel	Från datum	Till datum	Övrigt
Sya E	Berga norrgård	Lyckan	Ävägen 3, Sya	frälse	arrende	1/1	19351112	19401030	

+ [Ny fastighet]
√ *Källtyp* Myndighet Källdatering Arkivbildare Arkivserie Arkivvolym Originalpagina Fastighet Underfastighet Fastighets jordnatur >>>
+ [Ny källa]
Δ *Forskarkommentar* Forskarkommentartidpunkt Forskare
+ [Ny forskarkommentar]

ÖVRIG BIOGRAFI

Dömd av Vifolka häradsrätt ...
+ [Ny biografipost]
√ *Källtyp* Församling, domstol eller annan institution Källdatering Arkivbildare Arkivserie Arkivvolym Originalpagina Maskinpagina Övrig information >>>
Dombok
+ [Ny källa]
Δ *Forskarkommentar* Forskarkommentartidpunkt Forskare
+ [Ny forskarkommentar]

FORSKARKOMMENTARER (samtliga, i tidsordning, även kommentarer specifika för variabler och källor kopplade till personen)

Δ *Forskarkommentartidpunkt* Forskare *Variabel eller källa* Forskarkommentar
20200421 22:08 0032 Kjell Forskander födelsebok Två barn med samma förnamn födda samma dag; förväxla ej med Maria Elisabet född i Vallby.
+ [Ny forskarkommentar]

UPPGIFTSLOGG (i tidsordning, all tillagd och ändrad information)

Tidpunkt	Forskare	Uppgiftstyp	Variabel eller källa	Lydelse före	Lydelse efter
20200421 21:32	0032 Kjell Forskander	forskningsresulterad	födelsedatum		18980412
20200421 22:08	0032 Kjell Forskander	forskarkommentar	födelsebok		Två barn med samma förnamn födda samma dag; förväxla ej >>>

källexcerpt

Följande exempel visar hur en variabel, yrke/titel, kan finfördelas ytterligare för att bland annat öka möjligheterna till sökning, urval och statistiska sammanställningar:

Bördstitel	Utbildningstitel	Yrkestitel	Tjänstetitel	Bisysselsättning	Förtroendeuppdrag	Utmärkelse
frilherre	medicine licentiat	leg läkare	sjukhuschef	kaptén i reserven	stadsfullmäktig	RVO

Fullständig variabeluppsättning

De variabler som föreslås komma till användning för forskningsresulterad information, källinformation respektive forskarkommentarer är sammanfattningsvis följande:

Svingtnummer
Gårdsnamn | Förnamn | Tilltalsnamn | Fadersnamn | Tilläggsnamn, mellannamn, efternamn 1 | Släktnamn, efternamn (2), personligt tillnamn | Namn från datum | Namn till datum | Tidigare efternamn (t ex efternamn som ogift)
Bördstitel | Utbildningstitel | Yrkestitel | Tjänstetitel | Bisysselsättning | Förtroendeuppdrag | Utmärkelse
Yrke/titel (sammanfattning) | Bostadsort (sammanfattning)
Relationstyp | Relation från datum | Relation till datum | Hypotetisk relation | Sekretess relation | Länkning via svingtnummer till relaterad person
Födelsedatum | Dopdatum | Födelseförsamling | Födelsefastighet | Födelseunderfastighet | Folkbokföringsnummer | Kön | Antal samtidigt födda (2 för tvilling etc) | Levande född | Äktenskaplig börd | Bördsrang (t ex tillhör adeln) | Adoptionsdatum
Dödsdatum | Begravningsdatum | Dödsförsamling | Dödsfastighet | Dödsunderfastighet | Dödsorsak | Begravningsplats | Gravplatsbeteckning | Ålder (år, månad, vecka, dag)
Vigseldatum | Vigsselförsamling | Fränskild datum | Fränskild myndighet | Morgongåva | Änkedatum | Civilstånd
Bostadsförsamling | Bostadsfastighet | Bostadsunderfastighet | Normaliserat fastighetsnamn | Adress | Tillflyttningsdatum | Tillflyttning från församling | Tillflyttning från fastighet | Tillflyttning från underfastighet | Tillflyttning från sida | Fränflyttningsdatum | Fränflyttning till församling | Fränflyttning till fastighet | Fränflyttning till underfastighet | Fränflyttning till sida | Gruppställning | Yrke/titel | Flyttningsattest nummer
Fastighets jordnatur | Fastighets storlek (mantal) | Fastighetsinnehavsform | Fastighetsinnehavsandel | Fastighetsinnehav från datum | Fastighetsinnehav till datum
Biografipost | Övrig information i källa
Källtyp | Församling (inkl län), domstol eller annan institution | Källdatering | Arkivbildare | Arkivserie | Arkivvolym | Originalpagina | Maskinpagina | Gruppnummer | Individ nummer inom grupp | Löpnummer | Länk RA | Länk AD
Forskare | Forskarkommentar | Forskarkommentartidpunkt

Utifrån dessa kan också skapas härledda variabler, såsom annummer, ättlingbeteckning, släktskapsbenämning, generationsavstånd, antal härstamningar och antal barn med utgångspunkt i en vald person.

Strukturerad excerpering av grundläggande källor

Ibland har en källtexts exakta ordalydelse eller disposition avgörande betydelse, och då ska självfallet denna helhet fångas in vid excerperingen. I andra fall kan informationen i stället med fördel struktureras med uppdelning på olika variabler utifrån källans karaktär, för att maximera möjligheterna till överblick, sökning och sortering. Excerperingen

görs då enklast i ett kalkylblad, där varje rad bildar en personpost och urvalet av relevanta variabler formerar kolumner. Genom att justera kolumnbredderna finns möjlighet att bibehålla överskådligheten även vid ett stort antal variabler.

Exempel på excerpering av en födelsebok:

Svingnum	Källtyp	Försä	Källdaterin	Arkiv	Ark	Ark	Ori	Ma	Gr	In	Löp	Födelsedatu	Dopdatum	Gruppstä	Yrke/titel	Förnamn	Fadersnam	Släktn	Bostad	Bostadsfas	Bostadsund	Sida	Folkb	Kö	An	Le	Åk	Övr	Länk RA	Länk AD
1-058615-	Födelseb	Sya E	18980417	Sya E	C	3	25	51	3	1	14	18980412	18980417	dotter		Maria Elisabe	Nilsdotter	Berg	Sya E	Berga norr	Skogstorpe 265	2041	K	1	L	Å		8000071	v179566.b15.s9	
	Födelseb	Sya E	18980417	Sya E	C	3	25	51	3	2	14	18721124		far	murare	Nils Per	Svensson	Berg	Sya E	Berga norr	Skogstorpe 265							8000071	v179566.b15.s9	
	Födelseb	Sya E	18980417	Sya E	C	3	25	51	3	3	14			fadder	mjölmarän	Stina	Nilsdotter		Sya E	Hulu	Gläntan							8000071	v179566.b15.s9	

Följande variabeluppsättningar kan vara ändamålsenliga för de vanligaste källtyperna:

Födelsebok, dopbok

Svingnummer | Källtyp | Församling (inkl län) | Källdatering | Arkivbildare | Arkivserie | Arkivvolym | Originalpagina | Maskinpagina | Gruppnummer | Individnummer inom grupp | Löpnummer | Födelsedatum | Dopdatum | Gruppställning | Yrke/titel | Förnamn | Fadersnamn | Släktnamn | Bostadsförsamling | Bostadsfastighet | Bostadsunderfastighet | Sida i husförhörslängd eller församlingsbok | Folkbokföringsnummer | Kön | Antal samtidigt födda (2 för tvilling etc) | Levande född | Åktenskaplig börd | Övrig information | Länk RA | Länk AD

1-058615-18980412-1-2 | Födelsebok | Sya E | 18980417 | Sya E | C | 3 | 25 | 51 | 3 | 1 | 14 | 18980412 | 18980417 | dotter | | Maria Elisabet | Nilsdotter | Berg | Sya E | Berga norrgård | Skogstorpet | 265 | 2041 | K | 1 | L | Å | | 80000716_00016 | v179566.b15.s9
| Födelsebok | Sya E | 18980417 | Sya E | C | 3 | 25 | 51 | 3 | 2 | 14 | 18721124 | | far | murare | Nils Per | Svensson | Berg | Sya E | Berga norrgård | Skogstorpet | 265 | | | | | 80000716_00016 | v179566.b15.s9
| Födelsebok | Sya E | 18980417 | Sya E | C | 3 | 25 | 51 | 3 | 3 | 14 | | fadder | mjölmaränka | Stina | Nilsdotter | | Sya E | Hulu | Gläntan | | | | | 80000716_00016 | v179566.b15.s9

Vigselbok

Svingnummer | Källtyp | Församling (inkl län) | Källdatering | Arkivbildare | Arkivserie | Arkivvolym | Originalpagina | Maskinpagina | Gruppnummer | Individnummer inom grupp | Löpnummer | Vigseledatum | Gruppställning | Yrke/titel | Förnamn | Fadersnamn | Släktnamn | Bostadsförsamling | Bostadsfastighet | Bostadsunderfastighet | Sida i husförhörslängd eller församlingsbok | Folkbokföringsnummer | Födelsedatum | Ålder (år) | Civilstånd | Morgongåva | Övrig information | Länk RA | Länk AD

Dödbok, begravningsbok

Svingnummer | Källtyp | Församling (inkl län) | Källdatering | Arkivbildare | Arkivserie | Arkivvolym | Originalpagina | Maskinpagina | Gruppnummer | Individnummer inom grupp | Löpnummer | Dödsedatum | Begravningsdatum | Gruppställning | Yrke/titel | Förnamn | Fadersnamn | Släktnamn | Bostadsförsamling | Bostadsfastighet | Bostadsunderfastighet | Sida i husförhörslängd eller församlingsbok | Folkbokföringsnummer | Födelsedatum | Ålder (år, månad, vecka, dag) | Kön | Civilstånd | Dödsorsak | Övrig information | Länk RA | Länk AD

Bouppteckning

Källtyp | Domstol | Källdatering | Arkivbildare | Arkivserie | Arkivvolym | Originalpagina | Maskinpagina | Individnummer | Gruppställning | Yrke/titel | Förnamn | Fadersnamn | Släktnamn | Bostadsförsamling | Bostadsfastighet | Bostadsunderfastighet | Födelsedatum | Folkbokföringsnummer | Dödsdatum | Civilstånd | Övrig information | Länk RA | Länk AD

Husförhörslängd, församlingsbok, kommunionslängd, katekisationslängd, mantalslängd, jordebok

Källtyp | Församling (inkl län) | Källdatering | Arkivbildare | Arkivserie | Arkivvolym | Originalpagina | Maskinpagina | Bostadsfastighet | Bostadsunderfastighet | Fastighets jordnatur | Fastighets storlek (mantal) | Fastighetsinnehavsform | Fastighetsinnehavsandel | Gruppnummer | Individnummer inom grupp | Gruppställning | Civilstånd | Yrke/titel | Förnamn | Fadersnamn | Släktnamn | Födelsedatum | Födelseförsamling | Folkbokföringsnummer | Tillflyttningsdatum | Tillflyttning från församling | Tillflyttning från fastighet | Tillflyttning från underfastighet | Tillflyttning från sida | Frånflyttningsdatum | Frånflyttning till församling | Frånflyttning till fastighet | Frånflyttning till underfastighet | Frånflyttning till sida | Flyttningsattest nummer | Dödsdatum | Övrig information | Länk RA | Länk AD

Inflyttningslängd, utflyttningslängd

Källtyp | Församling (inkl län) | Källdatering | Arkivbildare | Arkivserie | Arkivvolym | Originalpagina | Maskinpagina | Tillflyttningsdatum | Tillflyttning från församling | Tillflyttning från fastighet | Tillflyttning från underfastighet | Tillflyttning från sida | Frånflyttningsdatum | Frånflyttning till församling | Frånflyttning till fastighet | Frånflyttning till underfastighet | Frånflyttning till sida | Gruppnummer | Individnummer inom grupp | Gruppställning | Civilstånd | Yrke/titel | Förnamn | Fadersnamn | Släktnamn | Födelsedatum | Födelseförsamling | Folkbokföringsnummer | Flyttningsattest nummer | Övrig information | Länk RA | Länk AD

Kyrkoräkenskaper

Källtyp | Församling (inkl län) | Källdatering | Arkivbildare | Arkivserie | Arkivvolym | Originalpagina | Maskinpagina | Civilstånd | Yrke/titel | Förnamn | Fadersnamn | Släktnamn | Bostadsfastighet | Bostadsunderfastighet | Födelsedatum | Dopdatum | Vigseledatum | Dödsedatum | Begravningsdatum | Övrig information | Länk RA | Länk AD

Dombok, sockenstämmoprotokoll

Källtyp | Församling (inkl län), domstol eller annan institution | Källdatering | Arkivbildare | Arkivserie | Arkivvolym | Originalpagina | Maskinpagina | Civilstånd | Yrke/titel | Förnamn | Fadersnamn | Släktnamn | Bostadsförsamling | Bostadsfastighet | Bostadsunderfastighet | Födelsedatum | Dödsdatum | Övrig information | Länk RA | Länk AD

Basinformation om personer födda efter 1820 utifrån ministerialböcker

Den vanligaste formen av släktforskning är förmodligen att någon kartlägger sina anor och en del ättlingar till dessa. Det innebär att ett stort antal personer letas fram många gånger i källorna av olika forskare, till en onödigt stor samlad tidsåtgång. Att följa släktlinjer i folkbokföringskällor under de senaste tvåhundra åren är i de flesta fall okomplicerat, och både tids- och kvalitetsvinster skulle kunna vara möjliga genom ett stordriftsförfarande för att teckna en grundstruktur av släktskap i landet.

Genealogins grundläggande moment är fastställande av relationen mellan barn och förälder, *filiationen*. För att fullständigt beskriva alla släktskap inom en befolkning skulle i teorin endast behövas kunskap om varje individs föräldrar och att den unika identiteten för varje person är fixerad. En databas med denna information presenterar automatiskt en fullständig antavla eller stamtavla för valfri person.

Den svenska folkbokföringen ger goda förutsättningar för att närma sig detta idealtillstånd. I princip ska information om filiationen finnas bevarad för alla svenskar födda 1686 eller senare, genom födelse- eller dopboken. Församlingsvis har där antecknats varje nyfött barn med uppgift om namn, födelsedatum (dopdatum) och föräldrar (identifierade med namn, yrke, bostadsfastighet, senare även födesledatum och slutligen personnummer). Saknade och ofullständigt upprättade källor innebär dock att information om fader och i än högre grad moder saknas för delar av befolkningen,

större andel ju längre tillbaka i tiden, och inte minst framträder många personer, särskilt under 1600- och 1700-talet, inte otvetydig i källorna. För att säkerställa föräldrarnas identitet finns möjlighet att följa dem kontinuerligt bakåt i husförhörslängder till deras egen födelse och identifiering i födelseboken. Förr eller senare nås självfallet också för denna källkombination en bakre gräns, men till början av 1800-talet är förutsättningarna goda i huvuddelen av rikets församlingar.

Fullständigheten är så gott som en realitet för de senaste trettio åren – och i många fall ytterligare en tid tillbaka – genom Skatteverkets riksomfattande folkbokföringsdatabas med unika personnummer och länkning mellan föräldrar och barn (med undantag för okända föräldraskap och personer som aldrig varit folkbokförda i Sverige eller avlidit före registrerings början).

För tiden dessförinnan kan grundläggande person- och släktskapsinformation om individer födda efter ungefär år 1820 tillföras Svingt genom massexcerpering av primära folkbokföringskällor, främst födelseböcker, och systematisk sammankoppling av barn och föräldrar.

Vid den kronologiska excerperingen av en församlings födelseböcker, vilken också innefattar angivande av svingtnummer, tillfogas tillfälligt på samma personrad i kalkylbladet även följande variabler för fadern respektive modern: yrke/titel, förnamn, efternamn, tidigare efternamn (främst mors namn som ogift), födelsedatum, födelseförsamling och svingtnummer. De två eller tre sistnämnda uppgifterna behöver hämtas från en annan källa än barnets födelsebok. Efter att denna har excerperats sorteras personposterna efter fastighetsnamn eller den i födelseboken angivna sidhänvisningen till den samtida husförhörslängden eller församlingsboken, som därefter genomgås för att komplettera med föräldrarnas födelseförsamling och även födelsedatum, om detta inte funnits i barnets födelsebok.

Härefter – helst när alla födelseböcker i landet är excerperade – sorteras personposterna efter föräldrarnas födelseförsamling och födelsedatum. Varje förälder identifieras sedan i sin egen födelsebok, om det kan göras entydigt, och förses utifrån denna med sitt svingtnummer. Därmed är filiationen fastställd mellan förälder och barn med var sin unik identitet.

I de fall där det inte framstår en uppenbar överensstämmelse mellan förälderns identitet i den egna och i barnets födelsebok, krävs forskningsinsatser för att belägga ett obrutet samband, i första hand genom att kontinuerligt följa föräldern från barnets födelse i församlingsböcker eller husförhörslängder, eventuellt med hjälp av flyttningslängder, tillbaka till den egna födelsen.

Även dödböcker och vigselböcker excerperas på motsvarande sätt, och personposterna sorteras i fastighetsordning, kompletteras utifrån församlingsböcker eller husförhörslängder, sorteras efter födelseförsamling och födelsedatum, identifieras i födelsebok och tilldelas svingtnummer utifrån denna. Därmed kommer alla tre typerna av ministerialböcker genom födelsebokens svingtnummer att vara kopplade till personen.

I Sveriges dödbok 1860–2017 finns en betydande del av den information som avses hämtas ur dödböckerna. Om informationen i Sveriges dödbok kunde användas som grund, skulle excerperingen kunna begränsas till att kontrollera och komplettera de redan registrerade uppgifterna, med följden att också kvaliteten i Sveriges dödboks material kan förfinas. Även vid excerperingen av landets födelseböcker skulle informationen i Sveriges dödbok kunna användas som en stomme, genom att dödboksposterna sorterades efter födelseförsamling och födelsedatum. Därmed skulle också sammankoppling mellan källbeläggen för personens födelse och död kunna ske samtidigt.

Basinformation om personer födda före 1820 genom befolkningsrekonstruktion

Innan husförhörslängderna med uppgifter om fullständigt personnamn, födelsedatum, födelseförsamling, hemvist och flyttningar tar sin början och kan komplettera ministerialböckerna i strävan efter identitet och kontinuitet, fordras andra tillvägagångssätt för att utvinna kunskap om personer och släktskap ur de källor som står till buds.

Ungefär ett århundrade närmast före de nöjaktigt användbara husförhörslängdernas inträde finns fortfarande ministerialböcker att tillgå, medan forskningen för tiden dessförinnan måste klara sig också utan dem. Under hela tvåhundraårsperioden från en bit in på 1600-talet bildar mantalslängder en ram för kännedom om vilka människor som levte, även om informationen är knapphändig och vissa kategorier av personer inte redovisas alls. Förväxlingsrisken är stor då äldre källor ofta omtalar personer med enbart förnamn och variationen i namnfloran dessutom är så liten att många har samma namn. En ännu större brist föreligger när kvinnor inte nämns alls i mantalslängder och födelseböcker utan har betraktats som underförstådda hustrur eller mödrar.

Inte minst för att kunna utesluta alternativa spår i sökandet efter personer och relationer, innebär en kartläggning av en sockens eller ett härads hela befolkning för tiden fram till 1800-talets början ett betydande metodiskt mervärde. Det är självfallet ett krävande arbete men högst ekonomiskt i perspektivet av släktforskarkårens samlade insatser.

Kartläggningen av en befolkning baseras på excerpering av alla grundläggande källor med personinformation, vilka inledningsvis inventeras och förtecknas. Källorna kan delas in i två kategorier: 1) *Befolkningslängder* för en viss tidpunkt med invånarna ordnade fastighets- och hushållsvis: mantalslängder, tiondelängder, boskapslängder, avkortningslängder, jordeböcker, Älvsborgs lösen 1571 och 1613, roteringslängder, utskrivningslängder, generalmönsterrullor, katekisionslängder, kommunionslängder och eventuellt förekommande tidiga husförhörslängder.

2) *Händelsekällor* med informationen upprättad i kronologisk ordning: födelse- och dopböcker, vigselböcker, död- och begravningsböcker, in- och utflyttningslängder, flyttningsattester, kyrkoräkenskaper och bouppteckningar.

I nästa fas ställs den excerperade informationen, i form av personposter från omnämmanden i källorna, samman för varje individ. Som fixpunkt används den fastighet där personen var bosatt vid respektive tidpunkt. Först förenas excerpterna ur befolkningslängderna till en kontinuerlig följd av belägg för personens hemvist på fastigheten. Efter att de excerperade händelsekällornas personposter sorterats efter fastighet och källdatering, fogas uppgifterna därifrån till varje berörd individs post i den fastighetvisa sammanställningen.

Informationen från alla källor kan på det sättet enkelt och överskådligt formeras i ett vanligt textdokument till en *befolkningsrekonstruktion* enligt följande exempel. Under varje fastighet (markerad med det inledande tecknet /) har varje person en egen post, där inledningsvis anges den forskningsgenererade kunskapen (med fet stil) och sedan följer källexcerpterna fördelade på de båda huvudkategorierna och därefter ordnade kronologiskt. Varje källuppgift inleds med en datering följd av en förkortning för källtypen, t ex 1704m för 1704 års mantalslängd. Den excerperade informationen återges därefter inom parentes.

/ **Hulu 1/2 mantal skatte:** 1704m (Hulu 1/2 mt sk) 1705m (Hulu) 1706m (Hulan 1/2 mt) 1707 (Hulan) 1708m (Hulu 1/2 mt skatte) 1709m (Hulu) **Nils Persson, son, dräng, bonde, f 16890314 i Sya E, d 17100512 i Sya E, g 17070625 i Sya E:** 1704m (son [utan namn]) 1705m (son Nils) 1706 (dräng Nils) 1707m (dräng Nils Pährsson) 1708m (bonde Nils Pehrsson) 1709m (bonde Nils Persson, sjuk); 1689fb (f 16890314, son Nils, far Peder i Hulan, mor Liskan, faddrar torparen Anders Svensson i Berg, pigan Eva Jönsdotter ibid) 1707vb (g 17070625 drängen Nils Pedersson i Hulu, änkan Greta Andersdotter i Berg, morgongåva 30 Lod sölfver) 1708fb (far Nils Pärsson i Hulu, son Per, f 17080412, mor Margreta Andersdotter) 1709fb (fadder Nils Persson i Hulu, vid dop 17090314 av Sune i Berg, far Bengt Larsson i Berg, mor Brita Larsdotter) 1710db (d 17100512, bonden Nils Persson i Hult [sic], dödsorsak slag) 1710bu (bu 17100814, bonden Nils Persson i Hulu, efterlämnade son Per Nilsson, 2 år)

I de fall där en person inte levtt hela sitt liv på samma fastighet återstår att finna samband mellan personposter under olika fastigheter som avser samma individ. Den slutliga utmaningen är att utifrån den excerperade och sammanställda källinformationen så långt möjligt fastställa varje persons relationer till föräldrar, samhörigheter och barn. Där detta inte låter sig göra utifrån de befintliga excerpterna bildar den dittills sammanställda informationen en viktig grund för tolkning av andra källor vid fortsatt forskning, särskilt domböcker. När excerpteringen utförts och när forskningen utvunnit kunskap ur materialet, förs källinformation respektive forskningsresulterad information in i Svingt, eventuellt tillsammans med forskarkommentarer.

Sammanfattning

Mycket dubbelarbete utförs säkerligen inom släktforskningen genom att flera forskare ovetande om varandra ägnar sig åt samma personer. Både kvalitet och kvantitet gynnas om släktforskare samarbetar, för att lösa forskningsproblem mer framgångsrikt och frigöra tid som exempelvis kan användas till det rika källmaterial som finns utöver det vanligaste.

Dagens informations- och kommunikationsteknologi har medfört stora möjligheter att samverka och få tillgång till källor och forskningsresultat, samtidigt som risken att felaktig information sprids har ökat.

Ett stort framsteg för släktforskningen skulle vara en för alla tillgänglig digital databas där källsäkrad släkt- och personhistorisk information samlades rörande alla människor vars existens det är möjligt att få kännedom om och att denna kunskapsamling också utformades som ett forum för alla forskare som vill delta i det gemensamma kunskapsbygget. Så skulle släktforskarna kunna knytas samman i ett universellt forskningsprojekt: Sveriges invånare genom tiderna, Svingt.

Kvalitet och empirisk grund är avgörande för Svingt. All information som tillförs databasen måste vara uttryckligen belagd med källangivelse, källexcerpt och en direktlänk till en avbildning av källan, så att andra forskare smidigt kan bilda sin egen uppfattning om källans tolkning.

Svingt skulle innebära ett webbaserat wikiupplägg, förenat med ett ovillkorligt krav på källbelägg. Den som accepterar kvalitetskraven registrerar sig enkelt som forskare. Vid varje förändring av information i databasen anges automatiskt av vem och när ändringen gjorts och vad som förändrats.

En *personsida*, som rymmer all information om en individ och länkar till andra, bildar centralpunkten i Svingt. Där redovisas den kunskap som forskare efter sin prövning har utvunnit ur källorna, det vill säga *forskningsresulterad* information. Till denna kopplas *källinformation* och *forskarkommentarer* (forskares argumentation utifrån källorna). Databasens information ska självfallet vara sökbar och kunna visas i olika former, alltifrån källrekonstruktioner, namnindex och statistik till antavlor och stamtavlor.

Varje person tilldelas ett unikt *svingtnummer*, som i första hand bildas utifrån personens födelseboksnotis. Exempel: 1-058615-18980412-1-2, där sifforna anger källtyp (födelsebok), födelseförsamling (län, kommun, församling), födelsedatum, ordningsföljd inom dagen samt kön.

Ett mål är att källinformation från alla födelse-, vigsel- och dödböcker för landets församlingar förs in i Svingt. Så långt möjligt skulle alla personer födda de senaste 200 åren också kunna länkas samman med sina föräldrar genom en grundmodell att systematiskt exciperera varje födelsebok, komplettera ur samtida husförhörlängd med föräldrars födelseförsamling och födelsedatum samt sortera efter dessa båda uppgifter och identifiera varje förälder i egen födelsebok och tilldela dem svingtnummer.